

Toimintakertomus 2023

Suomalaisen kirkollisen työn keskus

Suomalaisen kirkollisen työn tehtävä:

- Kutsumme suomalaisia ja suomalaistaustaisia Jumalan kohtaamiseen ja seurakuntayhteyteen Saksassa.
- Toimintamme tuo turvaa erilaisissa elämäntilanteissa ja tukee suomalaista identiteettiä.
- Teemme tiivistä yhteistyötä paikallisten seurakuntien kanssa.

Työmme arvot:

- Luottamus Jumalaan
- Toisten huomioiminen ja kunnioittaminen
- Yhteisöllisyys, avoimuus ja luotettavuus
- Suomalaiset perinteet ja uudistumiskyky

Sisällys:

Puheenjohtajien tervehdys	2
Toimintasuunnitelman toteutuminen:	
Valtakunnallinen toiminta	3
Rippikoulu- ja nuorisotyö	3
Lähetys ja kansainvälinen diakonia	4
Ystäväpalvelu	5
Aluepäivät, Naisten seminaari	5
Seurakuntatoiminta	
Alueet ja seurakunnat	
Pohjoinen:	
Bremen, Hampuri, Hannover, Kiel, Lyypekki	7
Länsi:	
Bielefeld, Düsseldorf, Köln, Münster, Ruhrin alue	8
Etelä:	
Frankfurt, Karlsruhe, München, Nürnberg Rhein-Neckar, Stuttgart	9
Itä:	
Berliini, Dresden	10
Tilastot	11
Jumalanpalvelukset ja muu kirkollinen toiminta	
Seurakuntien jäsenmäärät	14
Viestintä	15
Pappien koordinaattori	15
Yhteistyö	16
Tulevaisuudennäkymiä	16
Hallinto ja talous	17
Vuosikokous, johtokunta	17
Varainhankinta ja varojen käyttö	17
Johtokunta ja työntekijät	19
Luottamushenkilöt	20
Kartta: Suomalaiset seurakunnat ja jumalanpalveluspaikat	23
Tilasto: Suomalaiset Saksassa	24

Tekstit: Toimialueesta ja työalasta vastaavat papit ja työntekijät

Kuvat: Tuula Lyytikäinen, Päivi Lukkar, Katri Oldendorff, Suomalaisen kirkollisen työn keskus, Sasu-nuoret

Grafiikat: Anne Koskimaa

Vapaaehtoisuus on valttia

Puheenjohtajien tervehdys

Suomalainen kirkollinen työ Saksassa rakentuu erittäin vahvasti vapaaehtoisten ympärille. Seurakuntien toimintaa pyörittävät vapaaehtoiset, olipa kyseessä kerran vuodessa järjestettävät joulumyyjäiset tai viikoittain tai kuukausittain toistuvat tapahtumat. Kirkkoraadeissa vapaaehtoiset luottamustoimenhaltijat luotsaavat seurakunnan toimintaa, usein oman päivätyönsä ohella. Samoin Suomalaisen kirkollisen työn keskuksen (SKTK) johtokunnan jäsenet toimivat vapaaehtoisina. Vapaaehtoistyö on merkityksellistä ja mielekästä, se antaa voimia ja sitoo yhteisöllisyyteen. Henkilö- ja taloudellisten resurssien vähentyminen lisää vapaaehtoisille siirtyvien tehtävien määrää. Tulevaisuuden kannalta onkin yhä tärkeämpää miettiä, mitä seurakunta tarvitsee ja mihin resurssit riittävät. Aluepäivillä pohdittiin vapaaehtoisuutta yleensä ja seurakuntatyössä erityisesti. Keskustelujen aikana saatiin paljon uusia virikkeitä oman jaksamisen hyväksi.

Toimintavuonna seurattiin jo uutta aluejakoa, jossa Saksa on jaettu pohjoisen, etelän, idän ja lännen alueisiin. Totuttujen jumalanpalvelusten lisäksi papimme vierailivat erilaisissa seurakuntien tapahtumissa, olivathan seurakuntalaiset erityisesti toivoneet mahdollisuuksia papin kohtaamiseen. Tästä saatiin paljon kiitosta. Seurakunnan perustehtävä, diakonia ja lähimmäisen auttaminen nousivat toimintavuonna hyvin esille. Lahjoitukset Ukrainan hyväksi kartuttivat kansainvälisen diakonian lahjoitusten ko-

konaisuutta merkittävästi. Lukijoiden Rengaslehdelle osoittamien lahjoitusten määrä nousi ilahduttavasti verrattuna edellisvuoteen. Lahjoitukset puoltavat selvästi painetun lehden julkaisemista. Lämmin kiitos kaikille lahjoittajille!

Seurakuntien tärkein varainhankintapahtuma, joulumyyjäiset, onnistuttiin järjestämään totuttuun tapaan, paikoin lumimyrskystä huolimatta. Kiitollisina voimme todeta, että kaikki seurakuntien tiloja tukevat kirkolliset tahot säilyttivät vuokratuen ennallaan.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ulkosuomalaisyön uudelleenjärjestelyn suurimmat palaset saatiin kohdalleen. Vuoden 2024 aikana viimeistellään käytännön asiat, jotta toiminta voidaan aloittaa uusissa puitteissa vuoden 2025 alussa.

Me puheenjohtajat haluamme tässä yhteydessä kiittää kuluneista vuosista – on ollut ilo tehdä työtä yhteisten päämäärien eteen teidän aktiivien seurakuntalaisten kanssa. Kiitämme myös meitä kohtaan osoittamastanne luottamuksesta. Toivomme uusille vastuunkantajille onnea ja menestystä ja Korkeimman siunausta.

Voimaa yhteisöllisyydestä – Gemeinsam sind wir stark.

Katriina Wegener
Puheenjohtaja

Reina Waissi
Varapuheenjohtaja

” Voimaa yhteisöllisyydestä – Gemeinsam sind wir stark.”

Rippikoulu ja isoskoulutus (Sasu ja IsoSasu)

Yleistä

Vuoden 2023 tavoitteena oli turvata jo vuonna 1983 alkaneen rippikoulutyön jatkuminen, ja vuoden aikana käytiin useita neuvotteluja eri tahojen kanssa tämän toteuttamiseksi. Lopputuloksena on, että rippikoulutyötä jatketaan ainakin vuoteen 2025, jolloin järjestetään yksi Sasu-rippikoululeiri Ylöjärvellä. Neuvotteluja myös seuraavista vuosista on jo käyty monen suomalaisen seurakunnan kanssa. Leirin pituutta päätettiin lyhentää seitsemänpäiväiseksi.

Toisina tavoitteina oli nuorten osallistaminen, sosiaalisen median sisällön tuottaminen sekä rippikoulun ja isoskoulutuksen järjestäminen. Nämä tavoitteet toteutuivat hyvin.

Rippikoulu

Suomalaisen kirkollisen työn keskuksen järjestämään rippikoulutyöhön osallistui vuoden aikana 44 nuorta. Leirejä järjestettiin kaksi, yhteistyössä Riihimäen ja Ylöjärven seurakuntien kanssa. Kummallekin leirille osallistui 22 nuorta ja 5 isosta. Riihimäen leirin vetäjinä toimivat itäisen Saksan alueen pappi Katariina Airas ja pohjoisen Saksan alueen pappi Katri Oldendorff, Ylöjärven leirin vetäjinä läntisen

Saksan alueen pappi Anna-Maari Tölle sekä uskontopedagogiikan opiskelija Benjamin Schlieper. Rippikoulun tutustumisviikonloppu järjestettiin helmikuussa Haus Heliandissa Oberurselissa.

Isoskoulutus

Isoskoulutukseen osallistui vuoden aikana 12 nuorta. Koulutus toteutettiin tammikuussa ja toukokuussa viikonloppuleireinä, joita olivat vetämässä Katariina Airas, Katri Oldendorff ja Anna-Maari Tölle.

Muu nuorisotyö

7.–11.6.2023 matkustimme Nürnbergiin Saksan evankelisille kirkkopäiville, jossa osallistuimme yhdessä kirkkopäivien tarjoamaan ohjelmaan. Matkaan osallistui 6 nuorta, ja ohjaajina olivat Katariina Airas ja Benjamin Schlieper.

Lokakuussa Oberurselissa järjestettävään viikonloppuleiriin (JuureS) osallistui 40 nuorta, joista 6 saapui paikalle Ylöjärveltä. Suomalais-saksalaisten nuorten yhdistys Gemeinschaft finnisch-deutsche Jugenderlicher (GfdJ), johon oli liittynyt monta uutta jäsentä, esittäytyi nuorille.

Ukraina on edelleen sydämässämme muuta maailmaa unohtamatta

Diakoninen auttaminen, myös kolehti- ja lahjoitusvaroin, on seurakunnallisen työn ytimessä. Tämä ymmärrys elää Saksan suomalaisissa seurakunnissa edelleen vahvasti. Omien, perinteisten tukikohteiden lisäksi jatkettiin keräystä Ukrainan auttamiseksi Kirkon Ulkomaanavun kautta (3.597,06 €) sekä lukuisissa seurakunnissa kerättiin kolehteja myös paikallisiin ja omiin kohteisiin.

Saksan suomalaiset seurakunnat olivat vuosikokouksessa asettaneet itselleen aikaisemmilta vuosilta tutun lähetyksennäköisen tavoitteen myös vuodelle 2023: 2 € / seurakuntalainen. Tämä tavoite saavutettiin, kun kokonaissumma oli 20.417,05 €, ja seurakunnissa 31.12.2023 oli yhteensä 7.254 jäsentä. Kannatuksen määrä oli siten 2,81 € / seurakuntalainen.

Suomalaisen kirkollisen työn keskuksen vuosikokouksen valitsemia tukikohteita olivat Kirkon Ulkomaanavun (KUA) Naisten Pankki ja Suomen Lähetysseuran Botswanan Francistownin kummikoululaiset. Botswanaan kerätty kolehti vuonna 2023 oli 4.194,06 €, ja summalla tuettiin Botswanan evankelis-luterilaisen kirkon Tsholofelong-ohjelmaa (Toivon paikka), joka on auttanut avun tarpeessa olevia

jo yli 30 vuoden ajan. Keskeisiä toimintamuotoja ovat koulutukseen, ravitsemukseen, ammatilliseen osamiseen ja kuntoutukseen liittyvä tuki.

Kirkon Ulkomaanavun Naisten Pankkia tuettiin seurakunnissa kolehtien, tapahtumakeräysten ja Kävele naiselle ammatti-tempauksen voimin. Ammatteja käveltiin 14 paikkakunnalla sekä OmaKävelyiden muodossa. Yhteensä saimme kerättyä 155 ammattia. Naisten Pankki tukee erityisesti naisten taloudellista toimeentuloa, osaamista ja oikeuksia parantavia hankkeita. Tutkimusten mukaan tällä on suora vaikutus myös naisen lähiympäristöön, hänen lastensa, perheensä ja sukunsa sekä koko kyläyhteisön toimeentuloon. Naisten Pankille osoitettu kokonaissumma Kävele naiselle ammatti-tempauksen kautta oli kertomusvuonna 4.649,60 €.

Lisäksi seurakunnat keräsivät seurakuntakokouksiinsa päättämiinsä lähetyksen- ja paikallisiin avustuskohteisiin. Aktiivisesti tuettiin myös isäntäseurakuntien diakonista tai lapsi-, nuoriso- ja perhetyötä lahjoitusten muodossa.

Seurakunnissa toimii lähetysvastaavia, jotka koorinoivat mm. Kävele naiselle ammatti-tempauksia.

Kun elämä murjoo, ystäväpalvelun vapaaehtoiset auttavat

Kertomusvuonna 14 seurakunnalla ja jumalanpalveluspaikalla oli ystäväpalvelusta vastaava vapaaehtoinen ja lisäksi muutaman henkilön ystäväpalvelutiimi toteuttamassa lähimmäispalvelua seurakuntalaisten parissa. Ystäväpalvelulaisten tukena ja työnohjaajina toimivat kunkin alueen oma pappi ja tarpeen mukaan ystäväpalvelun vastuupappi. Viestinnällisesti on päädytty muutamissa seurakunnissa siihen, että kon-

taktia otetaan papin tai Berliinissä ja Hampurissa Pohjois-Saksan suomalaisen merimieskirkon sosiaalikiruraattorin kautta.

Ystäväpalvelulaiset kokoontuivat valtakunnalliseen etätapaamiseen toukokuussa 2023. Lisäksi järjestettiin alueellisia kokoontumisia tarpeen mukaan.

Aluepäivillä pohdittiin vapaaehtoistyön haasteita muuttuvassa ympäristössä

Syksyllä kokoonnuttiin Saksan suomalaispappien johdolla perinteisille aluepäiville ajankohtaisten asioiden pariin. Teemaksi oli valittu vapaaehtoistoiminnan murros ja sen näkyminen Saksan suomalaisen kirkollisen työn toiminnassa. Aihe herätti paljon keskustelua ja runsasta ideoiden, ajatusten ja kokemusten vaihtoa.

Itäisen ja pohjoisen Saksan alueiden aluepäivät pidettiin 28.–29.10.2023 Hanns-Lilje-Hausissa Hannoverissa. Samana viikonloppuna etelän alueen edus-

tajat kokoontuivat Frankfurtin suomalaiseen seurakuntaan ja Dornbuschin kirkkoon. Lännen aluepäivä pidettiin yksipäiväisenä 5.11.2023 Kölnin suomalaisen seurakunnan tiloissa ja Tersteegenhausissa.

Kaikkien aluepäivien päätösjumalanpalveluksia vietettiin saksalais-suomalaisten Sasu-rippikoulujen 50-vuotisjuhluvuoden kunniaksi Nuoren seurakunnan veisujen teemalla.

„Virtaa elämään nainen!” – naisten seminaari 2023

Koronavuosien jälkeen Naisten seminaari toteutettiin perinteiseen tapaan viikonloppuseminaarina 20.–22.1.2023 Bad Bevensenissä teemalla ”Virtaa elämään nainen!” Keskeisenä aiheena oli pohtia elämän voimalähteitä sekä toisaalta peilata niitä voimavaroja kuluttaviin asioihin. Osallistujia seminaarissa oli 37, lisäksi vetäjinä toimineet lännen alueen suomalaispappi Anna-Maari Tölle sekä Vivamon kurssikeskuksen johtaja Marika Viljamaa Lohjalta. Seminaariin sisältyi sekä temaattista työskentelyä ryhmätöineen että hartauselämää. Seminaarissa vietettiin ehtoollisju-

malanpalvelus, jonka yhteydessä kerättiin kolehti Naisten pankin toiminnan hyväksi.

Naisten seminaarin jatko on ollut keskustelun alla johtuen sekä pienenevästä henkilöstö- ja talousresursseista että vaikeudesta löytää kohtuullisen hintaisia, hyvällä sijainnilla olevia seminaaripaikkoja. Seminaarin yhteydessä kerätty palaute osoitti, että seminaarille on jatkossakin paljon kysyntää. Seminaarin jatko pyritään turvaamaan maltillisella osallistumismaksun korotuksella sekä järjestämällä seminaari vuodesta 2025 alkaen kahden vuoden välein.

Toimintaa maanlaajuisesti 16 seurakunnassa ja 12 jumalanpalveluspaikkakunnalla

Saksassa toimii 16 suomalaista seurakuntaa. Seurakunnat ovat rekisteröimättömiä yhdistyksiä, ja ne ovat rekisteröidyn, yleishyödyllisen Zentrum der fin-nischen kirchlichen Arbeit e. V. -yhdistyksen (Suomalaisen kirkollisen työn keskus, SKTK) jäseniä.

Lisäksi toimintaa järjestetään 9 jumalanpalveluspaikkakunnalla ilman omaa seurakuntayhdistystä. Seurakuntien toimintakertomuksia on kotisivullamme www.rengas.de kunkin seurakunnan kohdalla.

Saksan suomalaispapit vuonna 2023:

Pohjoinen alue:	Katri Oldendorff
Lännen alue:	Anna-Maari Tölle
Etelän alue:	Hanna Savukoski-Olli
Idän alue:	Katariina Airas

Näin me toimimme:

Suomalainen Saksassa

- Olemme matalan kynnyksen seurakunta.
- Ylläpidämme ja vahvistamme suomalaista identiteettiä.
- Luomme kohtaamisia eri-ikäisten välille.
- Kutsumme mukaan toimintaan ja jäsenyyteen.

Prosessit ja toimintatavat

- Viestintä on aktiivista, ajanmukaista, monikanavaista ja yhteistyöhakuista.
- Panostamme hengelliseen työhön.
- Toimimme tiiviissä yhteistyössä eri tahojen kanssa.
- Arvostamme monipuolista osaamista ja kannustamme sen jakamiseen
- Ylläpidämme joustavaa ja aktiivista tukiverkkoa.

Henkilöstö - oppiminen ja uudistuminen / talous

- Arvostamme kaikkien vastuunkantajien työtä.
- Panostamme työhön osallistuvien koulutukseen ja ohjaamiseen.
- Toiminta mukautetaan resursseihin, uskallamme uudistua.

(Ote Suomalaisen kirkollisen työn keskuksen strategiasta)

Näistä haluamme pitää kiinni:

- Mahdollisuus kohtaamisille
- Sielunhoidollinen ja hengellinen tuki
- Ystäväpalvelu
- Jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset
- Papin tapaaminen

Pohjoinen: Bremen, Hampuri, Hannover, Kiel, Lyypekki

Jumalanpalveluspaikkoja Braunschweig

Toimintavuoteen vaikutti alueen laajentuminen yhdellä seurakunnalla (Hannover) ja yhdellä jumalanpalveluspaikalla (Braunschweig). Samalla alueen papiilta poistui vastuu kahdesta työalasta (Ystäväpalvelu ja kv. diakonia), jolloin oli aikaa tutustua ja panostaa alueen toimintaan sekä uusiin yhteisöihin Hannoverissa ja Braunschweigissa.

Bremen

Vuoden aikana pidettiin yhteensä 4 jumalanpalvelusta suunnitellusta viidestä sekä laulettiin Kauneimmat joululaulut. Pappi piti teemailtoja ja osallistui kaikkiin kirkkoraadin kokouksiin, kuten myös joulubasaarin suunnitteluun. Joulubasaari toteutui yhteistyössä Bremenin Suomi-koulun, Bremenin DFG:n sekä Pohjois-Saksan merimieskirkon kanssa.

Hampuri

Vuoden aikana pidettiin 14 jumalanpalvelusta, joista 2 oli yhteispohjoismaisia. Kielikoululaisten jumis toteutettiin perinteisesti syyskuussa.

Ekumeenisia ja yhteistyöjumalanpalveluksia olivat mm. St. Ansgar Vesper, Rauhanrukous Ukrainan hyväksi, Rauhanrukous maaliskuisen joukkoammuntatilanteen jälkeen ja Saksan yhdistymisen vuosipäivän tv-jumalanpalvelus. Sosiaalikuraattori edusti Hafengeburtstags- ja Seefahrergottesdiensteissä. Syyskuussa vietettiin Kävele naiselle ammatti- ja Nacht der Kirchen -tapahtumat, joiden yhteydessä pappi piti hartauden ja jumalanpalveluksen. Ökumenisches Forum HafenCityssä, ACKH:n tapaamisissa ja St. Petri -kirkossa pappi piti yhteensä 9 ekumeenista hartaushetkeä.

Pappi piti 11 torstaihartautta sekä 9 raamattupiiriä. Joulukuussa laulettiin Kauneimmat joululaulut sekä Lasten kauneimmat joululaulut. Pappi osallistui aktiivisesti myös omilla alustuksilla ja teemakokonaisuuksilla työkerhon, kirjapiirin ja naisten aamiaistapaamisiin. Yhdessä sosiaalikuraattorin kanssa pappi toteutti sururyhmän (6 tapaamista) sekä aloitti syyskaudella Luopumisen ryhmän (3 kokoontumista, jatkuu keväällä 2024). Pappi oli mukana mm. Hampurin merimieskirkon basaarissa sekä eri yhteisölle suunnatuissa juhlissa ja tilaisuuksissa (vappu, juhannus, syyskauden avajaiset yms.).

Yhteistyö ACKH:n (Arbeitsgemeinschaft christlicher Kirchen Hamburg), Ökumenisches Forum HafenCityn, ev.-luth. Kirchenkreisverband Hamburgin, Konvent Hamburg Mitte-Bergedorf, pohjoismaisten sisarkirkkojen ja muiden merimieskirkkojen kanssa oli ak-

tiivista, samoin myös Suomi-koulun, DFG:n ja kunniakonsulaatin kanssa. Pappi osallistui säännöllisesti Hampurin merimieskirkon työntekijä- ja kirkkotoimikunnan kokouksiin. Pappi toimi koko vuoden ACKH:n johtokunnan jäsenenä sekä osana Ökumenisches Forum HafenCityn kappeli-/hartaustiimiä. ACKH:n puolesta pappi edustaa Churches for Future Hamburg-verkostossa, joka tukee Fridays for Future -liikettä ja järjestää yhdessä FFF-Hamburgin kanssa tapahtumia ja tempauksia sekä tuottaa itsenäisiä ympäristö- ja ilmastotempauksia. Tärkeä tempaus oli syyskaudella Concerts for Future -konserttikiertue neljässä Hampurin kirkossa, mm. merimieskirkollamme lokakuussa.

Lisäksi pappi osallistui mahdollisuuksien mukaan Pohjois-Saksan suomalaisen merimieskirkon viestintään (uutiskirje, sosiaalinen media).

Hannover

Hannoverissa oli 8 jumalanpalvelusta, joista kaksi yhteistyössä isäntä- tai naapuriseurakunnan kanssa sekä yksi aluepäivien yhteydessä. Pappi osallistui vuoden aikana naisten aamiaisiin sekä kirjapiiriin ja piti niissä myös omia alustuksia. Lisäksi toteutettiin kesäjuhlanäinä kesäinen lied-konsertti (baritoni Henri Tikkanen ja pianisti Elias Miettinen) sekä yksi iltaseminaari. Hannoverilaiset osallistuivat syyskuussa braunschweigilaisten järjestämään retkikirkkoon Harzissa. Pappi vieraili kerran Suomi-koulussa. Kirkkoraadin kokoukset järjestettiin pääsääntöisesti etänä, ja pappi oli lähes kaikissa mukana.

Braunschweigissa toteutui 3 perjantaitapaamista, kaksi Suomi-koulun vierailua sekä retkikirkko (sis. hartauden) Harzissa ja joulukirkko joululauluineen ja -juhlina.

Kiel

Yhteensä pidettiin 4 jumalanpalvelusta ja Kauneimmat joululaulut. Pappi piti vuoden aikana muutamia teemailtoja ja -tapaamisia. Retkikirkko toteutettiin Lyypekin seurakunnan kanssa Travemündessä, hartauden, nyttäreiden ja kävelykierroksen muodossa. Pappi oli mukana kirkkoraadin kokouksissa, jotka toteutettiin puhelinkokouksina. Seurakunta oli mukana isäntäseurakunnan joulumyyjäisissä.

Lyypekki

Yhteensä pidettiin 4 jumalanpalvelusta ja Kauneimmat joululaulut. Retkikirkko toteutettiin Kielin seurakunnan kanssa Travemündessä hartauden, nyttä-

reiden ja kävelykierroksen muodossa. Vappujuhla toteutui tuttuun tapaan. Pappi piti muutamia teema- ja seurakuntailtoja. Seurakunta oli mukana isäntäseurakunnan eri tapahtumissa aktiivisesti.

Yhteistä

Pappi piti Berliinin sosiaalikirurgin kanssa kevät-

Länsi: Bielefeld, Düsseldorf, Köln, Münster ja Ruhr

Jumalanpalveluspaikkoja Göttingen ja Kassel

Bielefeldin seurakunta tapasi jumalanpalveluksen merkeissä yhteensä 5 kertaa. Etenkin kesäkuun kansanlaulukirkko ja joulukirkko olivat suosittuja, näiden toteuttamiseen osallistui myös alueen Suomi-koulu. Syyskuun jumalanpalvelus toteutettiin Kävele naiselle ammatti- tempauksen alkuun. Pappi vieraili seurakunnan kuukausittaisella Naisten aamiaisella toukokuussa. Kauden aikana jumalanpalvelusten ja kirkkokahvien järjestelyjä on osin hankaloittanut isäntäseurakunnan muuttuvat aikataulut sekä suomalaisille tutun kirkon sulkeminen talvikauden ajaksi.

Düsseldorfissa vietettiin 6 jumalanpalvelusta, lisäksi pappi, säestäjä ja kuoro olivat mukana toteuttamassa IKK Düsseldorfin yhteistä jumalanpalvelusta elokuun lopussa. Toukokuun tangomessu Uusikuuyhtyeen kanssa sekä syyskuun perhejumalanpalvelus ja joulukirkko keräsivät suuren joukon seurakuntalaisia. Marraskuun Tunturimessu oli kuoron hieno panos jumalanpalveluselämään. Myös Kauneimmat joululaulut -ilta itsenäisyyspäivänä kokosi lähes 100 seurakuntalaista, kohokohtanaan Düsseldorfin ja Kölnin seurakuntien kuorojen yhteisesiintyminen. Lännen pappi vieraili Suomi-koulun ryhmissä kauden aikana sekä toteutti yhden nuortenillan rippikoululaisille. Pyhäkoulu toteutettiin papin johdolla helatorstain grillitapahtumassa. Jumalanpalvelusten lisäksi säännölliseen hengelliseen toimintaan kuului raamattu- ja keskustelupiiri, joka kokoontui vuoden aikana 7 kertaa. Kävele naiselle ammatti -päivä vietettiin syyskuussa grillauksen kera.

Kölnissä pidettiin 11 jumalanpalvelusta, joista kolme yhteistyössä isäntäseurakunnan sekä kansainvälisten ja ekumeenisten tahojen kanssa. Kuorotoiminta käynnistyi jälleen pitkän koronatauon jälkeen ja kuoro esiintyi suurimmassa osassa vuoden jumalanpalveluksista. Perhepyhäkoulu kokoontui kauden aikana 4 kertaa. Pappi vieraili Iktivihreät-senioriryhmässä aina aikataulun sallieissa ja johti yhden retkikerhon

kaudella etätapaamiset testamentin laadinnasta ja hoitotahdosta (Reina Waissin asiantuntijaluennot) sekä aiheesta "Kun läheinen yllättäen kuolee". Lisäksi pidettiin kirjallisuus- ja keskusteluilta kaikille seurakunnille.

tapaamisen vanhan luostarin raunioille. Alkuvuodesta järjestettiin yksi virsi&viini -ilta ja keväällä yksi nuortenilta rippikoululaisille. Syyskuussa vietettiin Kävele naiselle ammatti -iltapäivää Mindfulness-harjoitusten kera. Joulukuun kokokohta olivat perinteiset joulumyyjäiset, lisäksi kokoonnuttiin tunnelmalliseen Kauneimmat joululaulut -iltaan. Ystäväpalvelutiimi päätti yhdessä papin kanssa kokeilla uutta avoimien ovien lauantaitapahtumaa, ensimmäiset kerran syksyn aikana keräsivät mukavan määrän kävijöitä. Pappi toteutti lisäksi Suomi-kouluvierailun Bonnissa ja Aachenissa.

Münsterissä jumalanpalveluksia oli 6, ja seurakunta osallistui niihin aktiivisesti. Kuorotoiminta on käynnistynyt uudelleen pandemian jälkeen. Pappi oli jumalanpalvelusten lisäksi paikalla tammikuun perinteisessä takkaillassa sekä marraskuun virsilauluillassa. Keväällä seurakunta antoi oman panoksensa Kävele naiselle ammatti -tapahtumaan ja järjesti lisäksi vuoden aikana muitakin retkiä. Marraskuun jumalanpalveluksen yhteydessä vietettiin kirkkokirppis-tapahtumaa ja joulukuun adventtikirkko ja joulujuhla kokosivat jälleen suuren joukon seurakuntalaisia.

Ruhrin alueella oli 5 jumalanpalvelusta, joista yksi vietettiin adventtikirkkona Dorstenissa. Kesäkuun suvivirsikirkko toteutettiin ulkoilmajumalanpalveluksena. Pappi vieraili keväällä kontaktipiirin tapaamisessa pitäen pienoisseminaarin. Maaliskuussa Dorstenin naisten piirissä keskusteltiin paastosta. Suomi-kouluperheet osallistuivat adventtikirkkoon ja sen jälkeiseen pieneen joulujuhlaan. Kävele naiselle ammatti -tapahtuma aloitettiin ulkoilmahartaudella. Kontaktipiiri kokoontui kuukausittain.

Göttingenissä vietettiin jumalanpalvelus toukokuussa kirkkokahveineen. **Kasselissa** suomalaiset kokoontuivat adventtikirkkoon ja joulujuhlaan.

Etelä: Frankfurt, Karlsruhe, München, Rhein-Neckar, Stuttgart

Jumalanpalveluspaikkoja Augsburg, Bensheim, Freiburg, Konstanz ja Nürnberg

Yleistä

Pandemiarajoitusten jälkeen seurakuntatoimintaa voitiin vuoden aikana toteuttaa entiseen tapaan.

Etelän seurakunnissa tasapainoitiin alueen kasvamisen kanssa, eikä papilla ole ollut mahdollisuutta osallistua yhtä aktiivisesti seurakuntien kaikkiin tilaisuuksiin kuin aikaisemmin. Muutos on vaatinut paljon vapaaehtoisten voimavaroja sekä haastanut pohtimaan, miten toimintaa voidaan muokata tulevia muutoksia ajatellen.

Frankfurt

Frankfurtissa pidettiin 12 jumalanpalvelusta, joista 7 Dornbuschin kirkossa. Tuhkakeski- ja ekumeeninen jumalanpalvelus pidettiin vanhakatolisen seurakunnan, anglikaaniseurakunta Christ the Kingin sekä ruotsalaisen seurakunnan kanssa anglikaanikirkon tiloissa. Vappulounaalle osallistui paljon suomalaisia, jotka eivät muuten aktiivisesti osallistuneet seurakunnan toimintaan. Vapaamuotoiset tilaisuudet ovat helppo tapa tulla mukaan toimintaan. Helluntaiperjantain ekumeeninen tilaisuus järjestettiin poikkeuksellisesti Dornbuschin alueen reformoidussa kirkossa yhdessä kaikkien Dornbuschin seurakuntien kanssa. Helluntaimaanantaina kokoonnuttiin Schoteniin jumalanpalvelukseen paikallisen saksalaisen seurakunnan kanssa sekä ekumeeniseen helluntaimaanantain jumalanpalvelukseen Heilig-Geist-kirkkoon Frankfurtissa. Juhannusjuhlat kokosivat jälleen ennätysmäärän ihmisiä. Tilaisuus alkoi suomalais-saksalaisella jumalanpalveluksella, jonka jälkeen juhla jatkui Dornbuschin seurakunnan pihapiirissä. Kävele naiselle ammatti -tempaus järjestettiin Rhein-Neckarin seurakunnan kanssa Bensheimissa. Vaelluksen keskellä vietettiin sanajumalanpalvelusta ja päivä päättyi yhteiseen ruokailuun. Joulukuussa kokoonnuttiin perheiden adventtikirkkoon yhdessä Dornbuschin seurakunnan kanssa myyjäisviikonloppuna. Itsenäisyyspäivää vietettiin juhlijumalanpalveluksen ja vastaanoton merkeissä. Kauneimmat joululaulut kokosivat seurakuntalaisia yhteen vielä joulukuun lopulla ja tapaninpäivänä vietettiin Kauneimmat joululaulut -messua sekä joulujuhlia nyyttikestein. Noin kerran kuussa järjestetyn seurakuntalounaan tarkoituksena on tarjota kotiruokaa edullisella hinnalla ja olla mahdollisuus kokoontua yhteen matalan kynnyksen toimintaan. Lisäksi pappi osallistui säännöllisesti seurakunnan ryhmien viikkotoimintaan.

Ennen pandemiaa aloitettu yhteistyö **Bensheimin** Suomi-kouluryhmien kanssa on löytänyt oman paikansa. Bensheimissa järjestettiin Rhein-Neckarin ja Frankfurtin seurakuntien yhteistyönä Kävele naiselle

ammatti -tapahtuma ja sanajumalanpalvelus. Syksyllä pidettiin hartaushetki Suomi-koulujen hallintopäivien yhteydessä. Joulukuussa kokoonnuttiin Hospitalkirkkoon Suomi-koulun ja seurakunnan yhdessä järjestämään Kauneimmat joululaulut -tilaisuuteen ja glögihetkeen.

Karlsruhe

Karlsruhessa järjestettiin 6 jumalanpalvelusta kirkko- ja kahveineen. Joulujumalanpalveluksen jälkeen kokoonnuttiin Suomi-koulun, DFG:n ja seurakunnan yhteiseen joulujuhlaan, jossa lauloimme Kauneimpia joululauluja. Seurakunnassa on pidetty säännöllisesti käsityö- ja kahittelupiiriä, joka palvelee alueella asuvia suomalaisia erittäin hyvin ja tarjoaa matalalla kynnyksellä mahdollisuuden tulla mukaan toimintaan. Tulevaisuuden osalta seurakunnan kokoontumispaikka on epäselvä, sillä yhteistyöseurakunnan tilat ovat säästölistalla ja ne poistuvat käytöstä vuoden 2024 aikana.

Freiburgissa järjestettiin 2 jumalanpalvelusta ja seurakuntatilaisuutta. Palmusunnuntaina kokoonnuttiin jumalanpalvelukseen sekä sen jälkeen seurakuntakodille pääsiäisen viettoon. Joulun alla järjestettiin jumalanpalvelus, joulujuhla ja Kauneimmat joululaulut. Freiburgin tilaisuudet kokoavat yhteen suomalaisia Saksasta ja Sveitsistä.

München

Münchenissä pidettiin suunnitelman mukaisesti 11 jumalanpalvelusta, joista yksi yhteistyössä paikallisen saksalaisen seurakunnan kanssa. Kesäkuussa vietimme etelän alueen pastori Matti Nikkasan lähtöjumalanpalvelusta sekä juhlaa. Vuoden aikana on jouduttu käymään monia neuvotteluja paikallisen seurakunnan kanssa yhteistyöhön liittyen.

Nürnberg on toiminut kertomusvuonna jumalanpalveluspaikkakuntana. Säännöllisten kahvilatapaamisten lisäksi Nürnbergissä järjestettiin Kävele naiselle ammatti -hyväntekeväisyystempaus sekä joulukuussa adventtihartaus ja Kauneimmat joululaulut -tilaisuus, jonka yhteydessä Suomi-koulu piti pienimuotoisen adventtibasaarin.

Rhein-Neckar

Seurakunnassa järjestettiin säännöllisenä toimintana keskustelupiiri kerran kuukaudessa Zoomin kautta. Keskustelupiirissä oli lyhyt alustus erilaisista teologisista teemoista, joista keskusteltiin yhdessä alustuksen jälkeen. Jumalanpalveluksia seurakunnassa pidettiin kuusi, joista kaksi järjestettiin yhdessä paikallisen seurakunnan kanssa.

lisen Thomas-seurakunnan kanssa. Vuoden lopussa vietettiin yhteistä jumalanpalvelusta saksalaisen yhteistyöseurakuntamme kanssa sekä sen yhteydessä vietimme joulujuhlaa. Suomi-koulu järjesti lisäksi tilaisuuden ohessa perinteisen adventtibasaarin.

Stuttgart

Vuoden aikana yhteistyö paikallisen saksalaisen seurakunnan kanssa saatiin toimimaan ilman ongel-

Itä: Berliini, Dresden

Jumalanpalveluspaikkoja Leipzig

Idän uuden alueen uusi pappi aloitti työnsä tammi-kuun alussa, ja vuosi on kulunut työtä opetellessa ja uusiin ihmisiin tutustuessa. Viimeisetkin koronarajoitukset purettiin helmikuun alussa, ja kokoavaa toimintaa on jälleen ollut mahdollista järjestää. Pitkän pandemia-ajan seurauksena alueen aktiivisten vapaaehtoisten ydinjoukko on kuitenkin jonkin verran pienentynyt, ja mm. **Leipzigissa** ei pystytty vuoden aikana järjestämään toimintaa lainkaan.

Berliinissä pidettiin 9 jumalanpalvelusta, joista tapainpäivän jumalanpalvelus järjestettiin yhdessä yhteistyöseurakuntamme Heilig Kreuz–Passionsgemeinden kanssa. Juhannuksen jumalanpalvelus oli yhdessä Ulla Piispasen ja Timo Klemettisen kanssa toteutettu kansanlaulukirkko.

Herättäjä-Yhdistyksen 30-henkinen matkaseurue vieraili Suomi-keskuksessa toukokuussa, vierailun yhteydessä pidettiin Siionin virsi -seurat. Seurakunnan, Suomi-keskuksen ja DFG:n juhannusjuhlaa vietettiin Spandaun Ruderclubilla. Seurakunta osallistui Suomi-keskuksen joulumyyjäisten suunnitteluun ja toteuttamiseen. Pappi toimi Lions Club Halenseen joulujuhlassa hartauspuhujana ja illan emäntänä Suomi-keskuksessa klubin suomalaistaustaisen puheenjohtajan pyynnöstä. Pappi osallistui myös Suomi-keskuksen jouluaaton valmisteluun ja toteuttamiseen. Kumpikin juhla kokosi paikalle n. 30 osallistujaa. Kauneimmat joululaulut -tilaisuuteen osallistui arviolta 90 henkilöä.

Perhekerho kokoontui papin ja sosiaalikirurgin johdolla n. kaksi kertaa kuussa Suomi-keskuksen salissa. Perhekerhoihin osallistui keväällä 5–8 perhettä, syyskaudella osallistuminen hiipui lasten siirryttyä päivähoitoon. Loppuvuodesta pappi löysi seurakunnan muskarille vetäjän, joka aloittaa työnsä tammi-kuussa 2024 perhekerhon jäädessä kevätkaudeksi tauolle. Keväällä järjestettiin kaksi ja syksyn alussa yksi perheiden puistopiknik, jotka keräsivät ilahduttavasti osallistujia. Erityisen suosittu tapahtuma oli Suomi-keskuksessa järjestetty perheiden leikkitreffit, joka kokosi paikalle kymmeniä osallistujia.

Naisten aamiaisille järjestettiin kahdesti kuussa, osallistujia oli 7–17. Naisten Saunaa ja suomipoppi -iltoja järjestettiin vuoden aikana 8 kertaa, paikalla oli 4–15 osallistujaa.

Berliiniin muuttaneen Pohjois-Saksan Merimieskirkon sosiaalikirurgin Saara Mughalin kanssa Suomi-keskuksessa järjestettiin 6 opiskelijalounasta Berliinin suomalaisille opiskelijoille.

Suomi-keskuksessa järjestettiin syksyllä Saara Mughalin kanssa Avoimien ovien ilta mm. uusien mahdollisten vapaaehtoisten tavoittamiseksi. Iltaan tuli mukava määrä uusia kasvoja, joista osa oli jo syyskaudella erilaisissa vapaaehtoistehtävissä keskuksen tapahtumissa.

Ystäväpalvelun vapaaehtoisten kanssa kokoonnuttiin vuoden aikana neljästi keskustelemaan eri teemoista, mm. surun ja surevan kohtaamisesta, josta pappi alusti ryhmälle. Elokuussa järjestettiin ystäväpalvelulaisille virkistyspäivä. Pappi osallistui Saara Mughalin järjestämälle hybridinä toteutetulle Kun läheisen kuolema yllättää -luennolle.

Pappi vieraili Suomen suurlähetystössä ja Finnland-Institutissa ja osallistui Ökumenischer Rat Berlin-Brandenburgin kokouksiin, kahteen International Konventin tilaisuuteen sekä paikallisten saksalaisten seurakuntien pappeinkokoukseen.

Dresdenissä järjestettiin yksi jumalanpalvelus yhdessä paikallisen seurakunnan kanssa Dreikönigskirchessä. Paikalla oli noin 60 henkilöä. Syyskuussa kokoonnuttiin kävelemään naisille ammatteja ja kävelyretkellä vietettiin hartaus. Joulukuussa järjestetyssä konsertissa pappi lauloi yhdessä pianisti Timo Klemettisen kanssa, johti yhteislaulua ja piti jouluhartauden. Alkukevästä järjestettiin eduskuntavaaliänessä tilaisuus ja lapsiperheiden ulkoleikkitapahtuma. Huhtikuussa pappi kävi pitämässä lapsille musiikkituokion, ja samana iltana kokoonnuttiin aikuisten musiikki-iltaan. Syyskaudella järjestettiin Saara Mughalin kanssa seminaari-ilta ulkosuomalaisuuden haasteista

Suomalaispappien toimittamat jumalanpalvelukset ja hartaudet, osallistujia:

srk	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu	yhteensä
Berlin yht.työ jp		27	19	6	15	30			21	18	16	148	300
												78	
Bielefeld yht.työ jp	21			19		54			13			36	143
Bremen		16		15					7	9		19	88
												22	
Dresden yht.työ jp									7			70	77
Düsseldorf	34		30		69			94	81		42	92	512
												70	
Frankfurt	11		26			87				24		54	285
												32	
												51	
yht. työ jp		68		43								84	
				54									
				118									
Hampuri	22	34	16	16	13	24		12	23	60	14	70	764
		14	25	23	14	27		25	75	55	14	38	
		18	22									65	
												45	
yht. työ jp		641	10	15	8	8				1400	50	6	
		80	250	12	1800	7							
		7	8			250							
			50										
Hannover		18	12	25		34			18	85	60	12	264
Karlsruhe	16		11		15				11		16	32	101
Kiel		11			18					12		18	78
												19	
Köln		44	28		43	46		27	23		31	32	303
												29	
yht. työ jp				61					67				
Lyypekki		16			18				11	13		62	136
												16	
München	18	12	26	14	18	46			16	22	14	63	298
												49	
yht.työ jp												46	
Münster		26		28	28				19		24	69	194
Rhein-Neckar yht. työ jp		18		78	18						19		133
												79	
Ruhrin alue		14				12			9		26	21	82
Stuttgart yht. työ jp		18	17	24	27		13		27	19		52	197
												65	
srk yhteensä													3955

muut jp-paikat	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	Kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu	yhteensä
Augsburg													
Bensheim								15	32			26	73
Braunschweig									14			65	79
Freiburg				21									21
Göttingen					21								21
Kassel					25								25
Konstanz													
Leipzig													
Nürnberg												65	65
nuoret							532						
muu valtak. työ	39												39
muut yhteensä													855
etäjp:t	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	Kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu	yhteensä
etäjp itä ja keski													
etäjp etelä													
etäjp lounas													
etäjp länsi													
etäjp pohjoinen													
etäjpt yhteensä													

JUMALANPALVELUKSET JA HARTAUDET YHTEENSÄ

4810

- Yhteistyöjumalanpalvelukset voivat olla ekumeenisia tai esim. saksalaisen yhteistyöseurakunnan kanssa järjestettyjä, eikä niiden osallistujia ole laskettu yhteismääriin. Jumalanpalvelusten lukumäärissä nämä jumalanpalvelukset ovat mukana.
- Kauneimmat joululaulut ja vastaavat tilaisuudet on merkitty **sinisellä**.
- Kokonaan tai osaksi etänä toimitetut tilaisuudet on merkitty **punaisella**.

Suomalaispappien videohartaudet:

Huhtikuu

"Kertokaa!" Pääsiäisajan hartaus

Katariina Airas, Päivi
Lukkari (suunnittelu,
kuvaus ja leikkaus),
Benjamin Schlieper

324

Yhteensä

324

Kirkolliset toimitukset:

	Toimituksia	henkilömäärä
kasteet	26	676
avioliittoon vihkimiset ja siunaamiset	2	135
kodin siunaamiset	0	0
hautaan siunaamiset ja muistotilaisuudet	26	580

Diakonia:

	tapaamisia	henkilömäärä
sielunhoitokeskustelut / tapaamiset	703	888
koti- / sairaalakäynnit	45	64
sielunhoidolliset puhelinkeskustelut	247	261

Muut kohtaamiset: Seurakuntatyö

	Tapaamisia	henkilömäärä
lapsityö ja kouluvierailut	48	763
nuorisotyö	9	226
aikuistyö	261	3545

Muut kohtaamiset: Seurakuntatyö etä

	Tapaamisia	henkilömäärä
lapsityö	0	0
nuorisotyö	3	27
aikuistyö	5	34

- Jumalanpalvelusten ja hartausten tavoittamat yhteensä 5134
- Kohtaamisia työntekijän johdolla vuonna 2023 oli yhteensä 12009
- Lisäksi seurakunnissa oli vapaaehtoisten ohjaamaa toimintaa, josta tilastot löytyvät seurakuntien omista toimintakertomuksista.

Saksan suomalaisten seurakuntien ja GfdJ:n jäsenmäärät 31.12.2023

	2020	2021	2022	2023	Muutos/Änderung 2022-2023
Berlin	747	726	698	678	-20
Bielefeld	285	280	276	273	-3
Bremen	188	182	183	183	0
Dresden	86	82	80	85	+5
Düsseldorf	457	458	449	429	-20
Frankfurt	1.349	1.340	1.319	1.251	-68
Hannover	579	568	553	547	-6
Karlsruhe	304	313	301	299	-2
Kiel	256	257	255	257	+2
Köln	876	860	845	841	-4
Lübeck	261	261	262	254	-8
München	821	807	1.050	1.026	-24
Münster	128	132	127	122	-5
Rhein-Neckar	190	182	183	184	+1
Ruhrgebiet	203	201	191	190	-1
Stuttgart	584	581	573	572	-1
GfdJ	108	108	70	63	-7
Yhteensä/insgesamt	7.699	7.615	7.415	7.254	-161
Seemannskirche in Hamburg	301	297	290	286	-4

Lähde / Datenquelle: SKTK:n jäsenrekisteri / Mitgliederregister des ZfKA 31.12. des jeweiligen Jahres

Visiomme suomalaisesta kirkollisesta työstä vuonna 2025:

- Suomalainen kirkollinen yhteisömme on hengellisen elämän kasvupaikka.
- Muodostamme aktiivisen tukiverkon, joka on ajan ja tarpeiden mukainen sekä rakenteeltaan joustava.
- Olemme kaikenikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien matalan kynnyksen seurakunta.
- Kaikki Saksassa asuvat ja Saksaan muuttavat suomalaiset ovat tietoisia toiminnastamme.

Viestintä

Kuten muukin suomalainen kirkollinen työ Saksassa, on myös viestintä muutosten edessä. Maailmanpoliittinen tilanne on näkynyt eri viestintäkanavissa, ja se on vaikuttanut myös talouteen esim. paino- ja postikulujen hinnan rajuna nousuna. Viestinnän merkitys ei ole ainakaan vähentynyt, ja kriisiaikoina oikean ja oikea-aikaisen luotettavan viestinnän merkitys korostuu entisestään.

Rengas-lehti ilmestyi kertomusvuonna kuusi kertaa. Lehden kustannukset olivat 2,47 euroa painettua lehteä kohden (2022: 2,31 €). Painos oli keskimäärin 3.850 (2022: 4.012). Painosta on pienentänyt seurakuntien jäsenmäärän lasku ja nettilehden kehittäminen, jolloin entistä useammat lukijat haluavat lukea lehtensä sähköisesti. Renkaan toimittajana on toiminut Tuula Lyytikäinen ja vastaavana päätoimittajana Katriina Wegener. Renkaan lahjoitustulot kasvoivat hiukan kertomusvuonna viime vuoteen verrattuna, mutta ilmoitustulot laskivat.

Renkaan artikkeleissa tuotiin esille saksansuomalaisista elämää suomalaista kulttuuria unohtamatta.

Hengellisellä sisällöllä on lehdessä tärkeä osa, ja Rengas palvelee niitä seurakuntalaisia, jotka eivät esim. korkean iän tai pitkien etäisyyksien vuoksi pysty osallistumaan seurakuntien tilaisuuksiin. Yhteistyö Suomen suurlähetystön, Suomen Saksan-instituutin ja Suomi-koulujen neuvoston kanssa oli tiivistä. Blogimuotoista nettilehteä kehitettiin edelleen pitkin vuotta toimivammaksi, ja siihen on pyritty saamaan koko lehden sisältö mahdollisimman kattavasti.

Sähköinen uutiskirje ilmestyi kertomusvuonna 11 kertaa. Vuoden lopussa uutiskirjeellä oli 559 tilaajaa (2022: 547) ja kirjeen avausprosentti on vaihdellut 50,5 – 56,8 %:n välillä. Facebook-sivulla on julkaistu tapahtumatiedotteita n. kahdesti viikossa. Facebook-sivulla on 792 seuraajaa (v. 2022: 759). Instagram-tiliä päivittävät viikkovuoroin vapaaehtoiset, ja tiillä on 633 seuraajaa (v. 2022: 593). Youtube-kanavalla julkaistiin pääsiäisajan hartaus, josta tarkemmin s. 16. Hartausvideoiden tuottaminen on vähentynyt pappien siihen käytettävissä olevien työaikaressurssien vähenemisen vuoksi.

Pappien koordinaattori

Neuvottelut Merimieskirkon sekä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ulkoasianosaston ja SKTK:n välillä jatkuivat. Yhteisiä tapaamisia järjestettiin sekä etäilaisuuksina että läsnäolotapaamisina. Tapaamisten lisäksi taustatyötä tämänhetkisen toiminnan esittelemiseksi sekä seurakuntalaisten toiveiden ja tarpeiden esillä pitämiseksi tehtiin paljon.

Papit kokoontuivat yhteisiin työseminaareihin Hannoveriin kolme kertaa. Kevään toinen tapaaminen pidettiin vuosikokousta ennen ja toinen pappien ja SKTK:n johtokunnan yhteisen työseminaarin yhteydessä. Syksyn työseminariin osallistuivat pappien lisäksi osan aikaa SKTK:n viestintäkoordinaattori Tuula Lyytikäinen, SKTK:n hallinto- ja talousvastaava

Anne Koskimaa sekä SKTK:n johtokunnan puheenjohtaja Katriina Wegener.

Pappien ja SKTK:n työntekijöiden yhteisiä zoom-kokouksia järjestettiin vuoden 2023 aikana säännöllisesti noin kerran kuukaudessa. Yhteiset säännölliset kokoukset olivat tärkeitä, sillä niissä oli mahdollisuus käydä läpi ajankohtaisia asioita ja käydä läpi meneillään olevia muutoksia.

Vuoden 2023 aikana koordinaattori osallistui säännöllisesti pappien edustajana SKTK:n johtokunnan kokouksiin sekä valmistelutyöryhmän kokouksiin.

Lisäksi koordinaattorin tehtäviin on kuulunut vuoden 2023 aikana pappien työn koordinointi mm. päivystysten ja lomien osalta sekä uuden työntekijän perehdyttäminen vuoden alussa.

Yhteistyö kirkollisten ja Saksan suomalaistoimijoiden kanssa

Suomalaispapit toimivat aktiivisesti omien alueidensa ekumeenisissa verkostoissa ja ottivat hoitaakseen näihin liittyviä luottamustehtäviä. Seurakuntien omaan käyttöön vuokrattuja tiloja varten saamamme tuki säilyi edellisvuoden tasolla, millä on toiminnan kannalta suuri merkitys.

Yhteisiä jumalanpalveluksia ja hartauksia järjestettiin kertomusvuonna niin saksalaisten isäntäseurakuntien kanssa kuin laajemmalla ekumeenisella pohjalakin.

Papit vierailivat alueidensa Suomi-kouluissa ja Suomi-koulujen järjestämissä tapahtumissa. Yhteistyö Pohjois-Saksan merimieskirkon sosiaalikirjasto- ja kuraattorien kanssa Berliinissä jatkui vilkkaana. Perinteiseen tapaan Saksan suomalaiset seurakunnat ottivat osaa Kirkon Ulkomaanavun Naisten Pankin Kävele naiselle ammatti -tempaukseen.

Vakiintunutta yhteistyötä Saksa-Suomi-Seuran (Deutsch-Finnische Gesellschaft, DFG) ja Suomen kunniakonsuleiden kanssa jatkettiin eri paikkakunnilla. Suomen suurlähetystön konsuliosaston kanssa yhteistyö oli aktiivista mm. lähetystön passisalkkumatkojen järjestämisen ja niistä tiedottamisen osalta. Konsuli Tarja Parkkinen toi lähetystön tervehdyksen SKTK:n vuosikokoukseen.

Suomi-Seura tuki Rengas-lehden julkaisemista 700 eurolla.

Suomalaiset seurakunnat saavat käyttää saksalaisten isäntäseurakuntien tiloja veloitusetta, mikä on toiminnalle suuri apu niillä paikkakunnilla, joilla seurakunnillamme ei ole omia tiloja. Omaan käyttöön vuokrattuja tiloja suomalaisilla seurakunnilla on Berliinissä, Frankfurt am Mainissa, Hannoverissa ja Kölnissä.

Kokoontumistilojen rahoitukseen saimme vuokratukea yhteensä 58.700 euroa seuraavasti:

- Evangelisches Kirchenverband Köln und Region: 19.500 € Kölnin seurakunnan ”Berris”
- Berliner Missionswerk Ökumenisches Zentrum der Evangelischen Kirche Berlin-Brandenburg-schlesische Oberlausitz und der Evangelischen Landeskirche Anhalts (EKBO): 2.000 € Suomi-keskus
- Evangelische Kirche in Hessen und Nassau (EKHN): 17.700 € Frankfurtin seurakunnan tilat
- Evangelisch-Lutherische Landeskirche Hannover: 1.500 € Hannoverin ”Oma tupa”
- Suomen kirkolta osana vuositukea 18.000 € Berliinin Suomi-keskus

Tulevaisuudennäkymiä

Suomen kirkon ulkosuomalaistyön operatiivisen koordinoinnin siirtyminen Suomen Merimieskirkolle ja kirkkojen säästöpainee tulevat aiheuttamaan muutoksia työmme resursseissa ja toimintamuodoissa. Neuvotteluissa Suomen kirkon ulkosuomalaistyön osaston ja Suomen Merimieskirkon kanssa on pyritty luomaan mahdollisimman hyvä pohja vuonna 2025 toteutuvalla muutoksella.

Yhdessä suomalaispappien, toimiston työntekijöiden ja johtokunnan kesken seurakuntien näkemykset

huomioiden on vuoden aikana on jatkettu vuoden 2025 alusta voimaan astuviin muutoksiin valmistautumista. Haluamme hyödyntää digitaalisia mahdollisuuksia ja turvata painetun Rengas-lehden ilmestymisen. Myös tulevaisuudessa haluamme mahdollistaa kasteet, vihkimiset, hautaan siunaamiset ja jumalanpalvelukset suomen kielellä, henkilökohtaisia kohtaamisia pappien kanssa unohtamatta, ja näin palvelua mahdollisimman hyvin kaikkia eri puolilla Saksaa asuvia suomalaisia.

Yhdistyksen taloudellinen tilanne on vakaa

Kuluneen tilikauden taloustilanne oli vakaa, ja useamman koronarajoitusten värittämän vuoden jälkeen palattiin ns. normaaliin toimintaan. Toiminta oli vilkasta niin seurakuntatyössä kuin myös tilaisuuksien järjestämisen osalta.

Vuosikokous

Suomalaisen kirkollisen työn keskuksen (SKTK) sääntömääräinen vuosikokous pidettiin Hannoverin Hanns-Lilje-Hausissa 18.3.2023. Kokouksen puheenjohtajana toimi Essimari Kairisto. Ennen vuosikokousta Suomalaisen kirkollisen työn keskuksen johtokunnan puheenjohtaja Katriina Wegener ja varapuheenjohtaja Reina Waissi kertoivat Saksan suomalaisen kirkollisen työn edessä olevista muutoksista liittyen Suomen kirkon ulkosuomalaistyön toimintojen liittämiseen Suomen merimieskirkon yhteyteen. Suurlähetystön tervehdyksen toi konsuli Tarja Parkinen ja Pohjois-Saksan merimieskirkon tervehdyksen sen johtaja Valtteri Salmi.

SKTK:n 16 jäsenestä 14 seurakuntaa olivat lähettäneet kokoukseen virallisen edustajansa ja 2 seurakuntaa oli antanut valtakirjan toisille seurakunnille. Edustaja puuttui nuorten yhteisö GfdJ:ltä.

Johtokunnan jäsenistä erovuorossa olivat puheenjohtaja Katriina Wegener, varsinaiset jäsenet Jenni Kempcke ja Jukka Jokela sekä varajäsen Liisa Heinze. Johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Katriina Wegener (München). Varsinaisiksi jäseniksi valittiin Jenni Kempcke (Rhein-Neckar) ja Leena Suhl (Berliini). Varajäseneksi valittiin Päivi Kantti (Frankfurt).

Tilintarkastajiksi valittiin Nora Kraft ja Eva Otremba. Johtokunnan ilmoitus valita hallinto- ja talousvastaava Anne Koskimaa kassanhoitajaksi seuraavaan vuosikokoukseen saakka merkittiin tiedoksi. Vuosikokous hyväksyi johtokunnan ehdotuksen vuoden 2022 tilinpäätökseksi sekä myönsi tili- ja vastuuvapauden johtokunnalle ja kassanhoitajalle. Samoin hyväksyttiin toimintakertomus vuodelta 2022 ja vuoden 2023 toiminta- ja taloussuunnitelma.

Seuraava vuosikokous päätettiin pitää 16.3.2024 Hannoverissa.

Johtokunta

Johtokunnan käsittelyyn tulleet asiat valmisteltiin molempien puheenjohtajien, pappien koordinaattorin ja hallinto- ja talousvastaavan muodostamassa valmisteluryhmässä, joka kokoontui vuoden aikana kolme kertaa etäyhteyksien välityksellä.

Johtokunta piti neljä varsinaista kokousta. Suomalaispappeja edusti johtokunnan työskentelyssä pappien koordinaattori. Kokousten valmistelijana ja sihteerinä toimi hallinto- ja talousvastaava. Huhtikuussa johtokunta kokoontui Hannoverissa yhdessä työntekijöiden ja pappien kanssa pidettyyn työseminariin, jossa pohdittiin työssä ja vapaaehtoistyössä jakamista ja voimavarojen lähteitä. Kokouspöytäkirjat julkaistiin yhdistyksen kotisivulla (rengas.de).

Varainhankinta ja varojen käyttö

Kuluneen tilikauden taloustilanne oli vakaa, ja toiminta oli kauttaaltaan vilkasta ja monipuolista.

Jumalanpalveluksiin ja Kauneimpiin joululauluihin kokoontuneet seurakuntalaiset keräsivät tilaisuuksissa kolehteja, joiden tuotossa näkyi osallistujien runsas määrä. Kävele naiselle ammatti -tapahtumat olivat suosittuja, ja lähetystyön osalta tavoitteeksi asetettu 2 € / jäsen ylitettiin reilusti (2,81 € / jäsen). Kirkon Ulkomaanavun kautta kerättiin eri kohteille yhteensä 4.926,56 €. Renkaan lukijat tukivat lehteä yhteensä 25.340,30 €, mikä osoittaa että jäsenemme pitivät lehteä lukemisen ja tukemisen arvoisena. Suomi-Seura tuki kertomusvuonna Rengasta 700 euron mediatuella.

Tilinpäätös oli 6.015,29 € ylijäämäinen.

Kaikkialle kohdistuvista säästöpainesta huolimatta saimme toimintarahat ja vuokratuet rahoittajiltamme edellisvuosien mukaisesti. Toimintamme päärahoittajat olivat edelleen Saksan evankelinen kirkko (EKD) ja Suomen evankelis-luterilainen kirkko, joiden avustukset olivat kertomusvuonna 163.000 € ja 90.000 €. EKD korvasi lisäksi maakirkoille suomalaispappien työnantajakuluja. Seurakuntien omassa käytössä olevien toimitilojen vuokratuloihin saimme avustuksia 58.700 € seurakuntien vuokratulujen ollessa 89.318,55 €. Seurakuntien omavastuuosuus oli näin ollen hieman reilut 30.000 euroa.

Lännen ja Etelän alueille kohdistettu varaus 2.976,58 € purettiin kertomusvuonna. Tilikauden 2023 ylijäämä 6.015,29 € siirrettiin vapaaseen omaan pääomaan.

Tilintarkastus toteutettiin hybridinä Hannoverissa 10.–11.2.2023. Vuosikokouksen valitsemina tilintarkastajina toimivat Nora Kraft ja Eva Otremba.

Tarkemmat tiedot yhdistyksen taloudesta löytyvät tilinpäätöksestä ja taseesta 2023.

EKD:lta saatu tuki 163.000 euroa:

Yhdistystoiminta:	33.000 €
Pappien toimintaraha:	33.301 €
Nuoriso- ja rippikoulutyö:	14.638 €
Projektit ja seminaarit:	5.000 €
Tiedotus:	16.316 €
Seurakuntatyö:	29.045 €
Kirkollinen työ:	31.700 €

Suomen kirkolta saatu tuki 90.000 euroa:

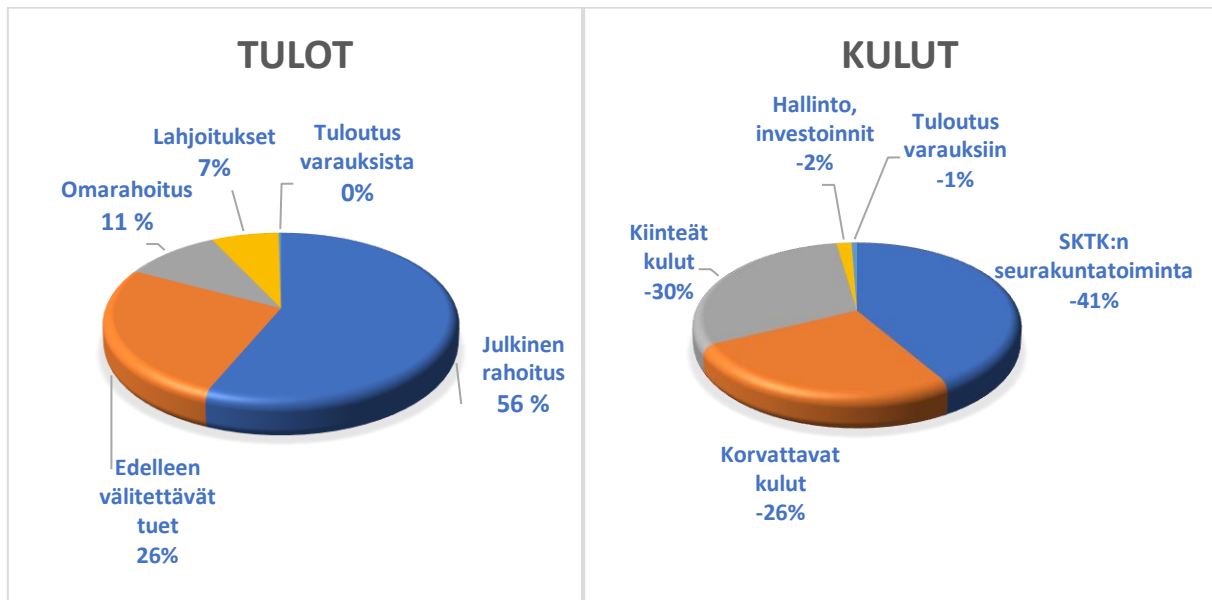
Toimintaraha:	22.500 €
Palkkausavustus:	45.000 €
Tiedotustoiminta:	4.000 €
Pappien yhdyshenkilö:	500 €
Berliinin Suomi-keskus:	18.000 €

Tulot

Julkinen rahoitus	235.700 €
Edelleen välitettävät tuet	109.736 €
Omarahoitus	44.592 €
Lahjoitukset	28.985 €
Tuloutus varauksista	996 €
	<hr/>
	420.009 €

Kulut

SKTK:n seurakuntatoiminta	-172.128 €
Korvattavat kulut	-109.736 €
Kiinteät kulut	-124.970 €
Hallinto, investoinnit	-7.160 €
Tuloutus varauksiin	-6.015 €
	<hr/>
	-420.009 €

Lahjoitusten kokonaissumma vuonna 2023: **49.402,35** euroa

Edelleen välitetty lähetystyön ja kansainvälisen diakonian kohteisiin: **20.417,05** euroa

Lahjoituksia omaan toimintaan **28.985,30** euroa

Johtokunta ja työntekijät

Johtokunta

Puheenjohtaja	Katriina Wegener (München)
Varapuheenjohtaja	Reina Waissi (Lyypekki)
Jäsenet	Jaana Barz (Dresden)
	Jukka Jokela (Köln, 18.3. saakka)
	Jenni Kempcke (Rhein-Neckar)
	Leena Niemi (München)
	Leena Suhl (Berliini, 18.3. alkaen)
Varajäsenet	Milja von Fragstein (Lyypekki)
	Liisa Heinze (Karlsruhe, 18.3. saakka)
	Päivi Kantti (Frankfurt, 18.3. alkaen)

Tilintarkastajat

Nora Kraft
Eva Otremba

Papit

Pohjoinen	Katri Oldendorff
Länsi	Anna-Maari Töle
Naisten seminaari	
Etelä	Hanna Savukoski-Olli
Pappien koordinaattori	
Itä	Katariina Airas
Rippikoulu- ja nuorisotyö	
Lähetys ja kv. diakonia	

SKTK:n työntekijät

Hallinto- ja talousvastaava	Anne Koskimaa
Viestintäkoordinaattori	Tuula Lyytikäinen

Seurakunta-assistentit

Berliini	Hans Lydman
Frankfurt am Main	Ulla Aartelo
Köln	Judith Sterzel, Zoran Uroic

Anna-Maari Töle, Katri Oldendorff, Hanna Savukoski-Olli, Katariina Airas

Seurakuntien luottamushenkilöt ja kanttorit

Berliini/Berlin

Puheenjohtaja	Virpi Roikola
Varapuheenjohtaja	Satu Poikonen
Jäsenet	Marja Kähling, Benjamin Schlieper
Varajäsenet	Hanna Harjunpää, Mikael Merenmies
Ystäväpalvelu	Saara Mughal
Lähetys ja kv. diakonia	Satu Poikonen
Kassanhoitaja	Marja Kähling
Tilintarkastajat	Eva Löhr, Irmeli Rother

Bielefeld

Puheenjohtaja	Anna-Liisa Diestelhorst
Varapuheenjohtaja	Raija Stuke
Jäsenet	Tuija Johansson, Soile Vainio-Tölle, Tarja Welschlau
Varajäsen	Leena Hanisch
Tiedottaja	Johanna Schwartz
Kassanhoitaja	Raija Stuke
Tilintarkastajat	Maria Baier, Johanna Schwartz, Christoph Diestelhorst

Bremen

Puheenjohtaja	Elina Lange
Varapuheenjohtaja	Feetu Nyrhinen
Jäsenet	Pirjo Virtanen-Jaiteh, Kirsti Lieske
Varajäsenet	Raisa Puurunen, Sari Alkio
Tiedottaja	Raisa Puurunen
Ystäväpalvelu	Kirsti Lieske
Kassanhoitaja	Tiina Böse
Tilintarkastajat	Marja Tuomaala-Mälck, Kaarina Lindemann

Dresden

Puheenjohtaja	Annaliisa Kühn
Varapuheenjohtaja	Aino Born
Jäsenet	Satu Kujawski, Aino Born, Anna-Maria Troberg
Varajäsenet	Jaana Barz, Julia Fäldt-Nardmann
Tiedottaja	Miia Kajander
Lähetys ja kv. diakonia	Anna-Maria Troberg
Kassanhoitaja	Satu Kujawski
Tilintarkastajat	Henna Riemenschneider, Toni Laaksonen

Düsseldorf

Puheenjohtaja	Katriina Forsman
Varapuheenjohtaja	Marika Koski
Jäsenet	Marika Koski, Pia Hurskainen, Hilikka Herbst, Esa Pasanen, Essimari Kairisto
Varajäsenet	Ulla Begemann, Minna Laatikainen
Tiedottaja	Nora Fink
Ystäväpalvelu	Marika Koski, Katriina Forsman
Lähetys ja kv. diakonia	Katriina Forsman
Kassanhoitaja	Pia Hurskainen, Esa Pasanen
Tilintarkastajat	Anneli Born, Tuija Marttinen-Grote

Frankfurt

Puheenjohtaja	Prof. Dr.-Ing. Markus Miettinen
Varapuheenjohtaja	Iris Dagbagli
Jäsenet	Riika Honkaharju, Christian Illner, Päivi Kantti, Axel Stöver, Tuukka Helander

Varajäsenet	Helena Pulkki
Tiedottaja	Axel Stöver
Kirkkomusiikki	Hanna Purho, Anna-Maija Zein
Ystäväpalvelu	Tuukka Helander
Lähetys ja kv. diakonia	Elina Oldenbourg
Kassanhoitaja	Päivi Kantti
Tilintarkastajat	Arja Koskivaara, Kari Eskelinen

Hannover

Puheenjohtaja	Pirjo Riedl
Varapuheenjohtaja	Riitta Seehausen (2/2023 saakka)
Jäsenet	Riitta Johansson, Kaija Westendorf, Pia Kirk, Hanna Hosio, Tuula Kurki
Varajäsenet	Siiri Niittymaa
Tiedottaja	Hanna Hosio
Kirkkomusiikki	Pia Kirk
Ystäväpalvelu	Pirjo Riedl, Riitta Seehausen, Kaija Westendorf
Lähetys ja kv. diakonia	Pirjo Riedl
Kassanhoitaja	Riitta Johansson
Tilintarkastajat	Annika Herranen ja Päivi Suomalainen

Karlsruhe

Puheenjohtaja	Liisa Heinze
Varapuheenjohtaja	Eila Greschner
Jäsenet	Pirjo Polletin, Ritva Rudisch
Varajäsenet	Werner Polletin
Tiedottaja	Liisa Heinze
Kirkkomusiikki	Anu Nalbach, Anu Rautakoski
Kassanhoitaja	Pirjo Polletin
Tilintarkastajat	Aija Holma, Anne Wendelgaß

Kiel

Puheenjohtaja	Pirjo Menges
Varapuheenjohtaja	Päivä Alker
Jäsenet	Maria Sabelus, Tuire Spielvogel, Raili Stuhr
Varajäsenet	Leena Paschen
Tiedottaja	Pirjo Menges
Kirkkomusiikki	Hans Christoph Menges
Ystäväpalvelu	Pirjo Menges
Lähetys ja kv. diakonia	Raili Stuhr
Kassanhoitaja	Raili Stuhr
Tilintarkastajat	Riikka Eriksson-Schulz, Torsten Schulz

Köln

Puheenjohtaja	Iina Fischer
Varapuheenjohtaja	Riitta Sengebusch
Jäsenet	Eija Eßer, Klara Fischer, Anu Heiskanen, Jukka Jokela, Riitta Sengebusch, Sini Toroskainen, Zoran Uroic
Varajäsenet	Marja Järventausta, Annika Ostendorf
Tiedottaja	Anu Heiskanen
Kirkkomusiikki	Sari Karjalainen
Ystäväpalvelu	Anna Goost, Jari Stachon, Klaus Wiertz, Siiri D'Arrigo
Lähetys ja kv. diakonia	Jukka Jokela
Kassanhoitaja	Riitta Sengebusch
Tilintarkastajat	Tia Grounsell, Jürgen Dietrich

Lyypekki/Lübeck

Puheenjohtaja	Reetta Niemi
Varapuheenjohtaja	Milja von Fragstein
Jäsenet	Janika Konttinen, Anu Korpi
Varajäsenet	Sisko Struckmeyer, Eija Langhoff
Tiedottaja	Reetta Niemi
Kirkkomusiikki	Michael Hantke, Timo Schmidt
Ystäväpalvelu	Kirsti Ide
Lähetys ja kv. diakonia	Milja von Fragstein
Kassanhoitaja	Anu Korpi
Tilintarkastajat	Kirsti Idé, Heinz-Peter Koop

München

Puheenjohtaja	Leena Nikula
Varapuheenjohtaja	Katri Wessel
Jäsenet	Eija Kassner, Leena Niemi, Henna Thimiopoulos
Varajäsenet	Anu Numerla, Katriina Wegener
Tiedottaja	Henna Thimiopoulos
Kirkkomusiikki	Walther Heimerl
Ystäväpalvelu	Marja-Leena Müller
Kassanhoitaja	Leena Niemi
Tilintarkastajat	Eva Otreмба, Sanna Pohjalainen-Krall

Münster

Puheenjohtaja	Paula Dierig
Varapuheenjohtaja	Ulla Luhtanen
Jäsenet	Ingrid Ranft (5/2023 saakka), Mirja Schoon, Anneli Buller, Riitta Rekola, Merja Lipka (5/2023 alkaen)
Varajäsenet	Tea Kronström-Arenander, Merja Lipka (5/2023 saakka)
Tiedottaja	Ulla Luhtanen
Kirkkomusiikki	Liisa Hoffmann
Ystäväpalvelu	Tuula Herrmann, Mirja Schoon
Lähetys ja kv. diakonia	Anneli Buller
Kassanhoitaja	Ingrid Ranft (5/2023 saakka), Paula Dierig (5/2023 alkaen)
Tilintarkastajat	Anmari Christersson, Elizabeth Fry

Rhein-Neckar

Puheenjohtaja	Dr. Martin Völkert
Varapuheenjohtaja	Lena Sofia Schraml
Jäsenet	Dr. Jade Kirscht, Jenni Kempcke
Varajäsenet	Nathalie Arndt
Tiedottaja	Jenni Kempcke
Kirkkomusiikki	Dr. Martin Völkert, Dr. Jade Kirscht
Kassanhoitaja	Dr. Jade Kirscht
Tilintarkastajat	Dr. Matthias Horn, Hartmut Mayer

Ruhrin alue / Ruhrgebiet

Puheenjohtaja	Helena Kehrmann
Jäsenet	Irma Koßmann, Ritva Käpernick, Anja Maßel, Marjatta Szurawitzki
Varajäsenet	Anja Exner
Tiedottaja	Nea Husso
Kassanhoitaja	Ritva Käpernick
Tilintarkastajat	Arja Geesmann, Albrecht Winkler

Stuttgart

Puheenjohtaja	Miina Zander
Varapuheenjohtaja	Heidi Sahlhofen-Häyry
Jäsenet	Juulia Ruha, Katja Götz
Varajäsenet	Anu zu Dohna
Tiedottaja	Juulia Ruha
Kirkkomusiikki	Gabriele Bäuerle
Ystäväpalvelu	Ritva Spidler
Lähetys ja kv. diakonia	Miina Zander
Kassanhoitaja	Katja Götz
Tilintarkastajat	Manfred Maaß, Katariina Bürger

Saksan suomalaiset seurakunnat ja jumalanpalveluspaikkakunnat:

Saksan suomalainen kirkollinen työ sosiaalisessa mediassa:

Instagram: @suomalaisetseurakunnatsaksassa

Facebook: Suomalaiset seurakunnat Saksassa

Youtube: rengas

Finnische Staatsangehörige nach Bundesländern am 31.12.2022

	insgesamt	männlich	weiblich
Deutschland			
Baden-Württemberg	1.670	595	1.075
Bayern	2.585	990	1.595
Berlin	2.495	930	1.565
Brandenburg	145	60	85
Bremen	175	55	120
Hamburg	765	230	535
Hessen	1.595	540	1.055
Mecklenburg-Vorpommern	125	40	85
Niedersachsen	1.005	275	730
Nordrhein-Westfalen	2.260	740	1.520
Rheinland-Pfalz	500	190	310
Saarland	85	35	50
Sachsen	295	150	145
Sachsen-Anhalt	90	45	45
Schleswig-Holstein	890	240	650
Thüringen	70	35	35

	insgesamt	männlich	weiblich
2022	14.770	5.125	9.645
2021	14.945	5.170	9.775
2020	14.945	5.170	9.775
2019	15.300	5.300	10.000
2018	15.655	5.420	10.235

Ergebnisse des Ausländerzentralregisters. Copyright Statistisches Bundesamt Wiesbaden 2024 (Vervielfältigung und Verbreitung mit Quellenangabe gestattet.)

Tilastot sisältävät vain Suomen kansalaiset. Kaksoiskansalaiset ja Saksan tai jonkun muun valtion kansalaiset eivät näissä tilastoissa näy.

Toimintaamme tukevat

- Saksan evankelinen kirkko (EKD)
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko
- Suomi-Seura
- Eri maakirkot ja muut kirkolliset toimijat sekä saksalaiset paikallisseurakunnat

Suomalaisen kirkollisen työn keskus
Herrenhäuser Str. 12, 30419 Hannover
0511-2796600, info@zfka.de
www.rengas.de

rengas**zfka**